

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

A. KEIMENO

Στρατή Δούκα, Ιστορία ένός αἰχμαλώτου, (ἀποσπάσματα).

I. Σάν περπατήξαμε καμιά ώρα δρόμο, ἔξω ἀπ' τό χωριό, μπροστά μας βρήκαμε ἔναν γκρεμό, φέμα. Τό βουητό του δέν ἀκουγότανε, ἀπ' τό πολύ βάθος πού εἶχε. Έκεī σταματήσαμε.

.....
Ο ἥλιος ἔπεφτε ὅταν ἀναριχτήκαμε, πιάνοντας τίς χορτόριζες. Μέ πολύν κόπο ἀνεβήκαμε. Μᾶς εἶχε πάρει τό βράδυ.

Σάν βγήκαμε στό ἵσωμα, κοιτάξαμε γύρω. Μπροστά μας, λίγο μακριά, φάνηκαν καλύβες γιουρούκικες¹. Τά σκυλιά γάβγιζαν. Οἱ τσομπάνηδες φώναξαν ἀναμεταξύ τους:

—Τα σκυλιά ἀλυχτούν², ἀνθρωποι εἶναι. Καί ντουφέκισα στόν ἀέρα.

Ἐμεῖς λοξέψαμε στόν γκρεμό καί περπατούσαμε σκυφτοί ἄκρια ἄκρια, ὥσπου πέσαμε σ' ἔνα ἐρειπωμένο χωριό. Καθώς προχωρούσαμε μές στά χαλάσματα, λίγα βήματα μπροστά μας, ἀκούσαμε βόγγο. Πλησιάσαμε.

Ἄπάνω σε ἀδειασμένο στρῶμα ἀπό ἄχυρο ἥταν ξαπλωμένο ἔνα σκυλί.
Οταν μᾶς εἶδε, ἔκανε νά σηκωθεῖ. Δέν μπόρεσε. Μᾶς κούνησε τήν οὐρά του ἀπάνω στό χῶμα, ἀνοιγόκλεισε τά μάτια του, πού γυάλιζαν στό φεγγάρι, καί μεταβόγγηξε. Καθίσαμε κοντά του, σ' ἔνα μισότοιχο τῆς σωριασμένης αὐλῆς. Άπάνω σέ σωρούς ἀπό ἄχρηστα πράγματα κουρνίαζαν κότες ξεπουπουλιασμένες, κατάστεγνες ἀπ' τή δύφα. Εἴπαμε νά πάρουμε καμιά, μά πού φωτιά. Κοιτάξαμε τό σκυλί καί τραβήξαμε. Όλη τη νύχτα περπατούσαμε στό φεγγάρι καί ξαφνιαζόμαστε μέ τούς ἵσκιους μας.

Κοντά ξημερώματα, πέσαμε στά λιβάδια τοῦ Μπόζ-Ντάγ, ὅπου ἔβοσκαν γίδια τά φύλαγε γυναίκα. Βιαστήκαμε νά τά περάσουμε, δέν προφτάσαμε. Μᾶς ἔζωσε τό κοπάδι. Η γυναίκα σκυφτή ἔπλεκε δέ μας πρόσεξε, περάσαμε.

Τήν τέταρτη μέρα πέσαμε στό Όντεμίς³. Ὁπως πηγαίναμε, ἀπαντήσαμε ἔνα μύλο.

¹ Γιουρούκης Τούρκοι ορεινοί. Συνήθως ξυλοκόποι, στη θρησκεία αιρετικοί. Στα τζαμιά δέν μπαίνουν να προσκυνήσουν. Φαίνεται πως είναι ντόπιοι εξισλαμισθέντες

² αλυχτούν γαβγίζουν

–Ε, σύντροφε, τοῦ λέω, ποῦ θά πάει αὐτό, ὅλο δρόμο, δρόμο; Καί τοῦ δείξα τό μύλο, μέν νόημα.

–Τί, νά τόν σπάσουμε; Μοῦ λέει.

–Ναί, εἴπαμε κι οί δυό καί πάλι μετανιώσαμε.

Άπό κεῖ βγήκαμε σέ δημόσιο δρόμο. Τραβηχτήκαμε στό δάσος νά κρυφτοῦμε. Κοντά μεσημέρι, εἴδαμε ἐναν κυνηγό στήν ἀπέναντι φάρη. Τό σκυλί του γάβγιζε φοβηθήκαμε.

Μπουσουλώντας, πήγαμε ώς δέκα μέτρα καί λουφάξαμε πίσω ἀπό 'νά κορμόδεντρο, παραμονεύοντας τόν κυνηγό πότε θά φύγει. Βαρεθήκαμε . 'Έμεινε ώς ἀργά τό βράδυ. Κάναμε τότε τό σταυρό μας καί δρόμο.

Πρίν ξημερώσει, είχαμε φτάσει ἔξω ἀπό τήν πολιτεία Μπανός. Ως τό Βαϊντίρι κοντά ἔφταναν τά λιόδεντρά της. Ἀπ' τήν πείνα μας, τρώγαμε τίς ἄγουρες ἐλιές καί μᾶς πίκρισε τό στόμα.

Άμα μερώσαμε λίγο τήν πείνα μας, σταθήκαμε καί βλέπαμε τήν πολιτεία. Άντικρυ μας περνοῦσε τό τραίνο. Πήγε, ἥρθε, δυό τρεῖς φορές. Ό κόσμος πού ἔβγαινε σκορποῦσε στούς δρόμους δέν μπορούσαμε νά περάσουμε. Σουρούπωσε κι οί δρόμοι ἀκόμα ἦταν γεμάτοι κόσμο. Φύγαμε ἀργά, νύχτα.

Ἀπ' τό Βαϊντίρι περάσαμε γρήγορα καί πέσαμε στό ποτάμι τό Μαίαντρο⁴. Τό νερό μας ἥρθε ώς τή μέση. Τό περάσαμε.

Βγαίνοντας, μπροστά μας φάνηκαν πρόβατα. Δέν μπορούσαμε νά κάνουμε πίσω, πέσαμε μές τό κοπάδι. Τά σκυλιά μας μουνταράν⁵ κι ἐμεῖς τά διώχναμε μέ τά ξύλα π' ἀκουμπούσαμε. Αύτα, τίποτα τά μαυλίσαμε⁶ καί σκυφτοί, σιγά σιγά, τραβηχτήκαμε.

Σά μακρύναμε πολύ ἀπ' τό κοπάδι, καθίσαμε. Δέν μπορούσαμε οὕτ' ἐνα βῆμα νά κάνουμε. Κι ἐνα μικρό παιδάκι μας ἔπιανε.

II. Τέλος φτάσαμε ἔξω ἀπ' τό χωριό μας. Μπήκαμε στό δάσος, κι ἀπό κεῖ τό βλέπαμε στήν κορφή, ὅπως τό ξέραμε. Καμιά πενηνταριά φῶτα ἔκαιγαν. Τά σκυλιά ἀλυχτοῦσαν. Ἡταν ὅπως τότες, πού ἥμασταν ἐκεῖ. Κλάψαμε. Μᾶς φάνηκε πώς γλιτώσαμε ἀπό φυγόστρατοι καί γυρίζαμε στά σπίτια μας νά ἡσυχάσουμε.

–Πάμε, μοῦ λέει ό σύντροφός μου, ἵσως ἀκόμα νά 'ναι οί δικοί μας, πᾶμε νά δοῦμε, γιά νά πιστέψουμε.

Καί ξεκινήσαμε χωριστά, ἀφοῦ πρώτα ὁρίσαμε τήν ἄλλη μέρα ν' ἀνταμώσουμε στή σπηλιά. Αύτός τράβηξε σέ ἄλλο μαχαλά⁷, ἐγώ σέ ἄλλον. "Οπου κι ἄν πήγαμε, ορημαγμένα. Τά σπίτια ἀνοιχτά, ἄδεια, οί

³ Οντεμίς η αρχαία ελληνική πόλη Οδεμήσιον

⁴ Μαίαντ(ό)ρος ποταμός της Μ.Ασίας, κοντά στην αρχαία Μίλητο. Λόγω των πολλών ελιγμών του ρου του, ονομάζεται ἑτσι και το ομώνυμο διακοσμητικό στοιχείο

⁵ Μουντάρω κινούμαι απειλητικά, ορμώ

⁶ Μαυλίζω εδώ ξεγελώ διάφορα ζώα με απομίηση της φωνής τους

⁷ Μαχαλάς γειτονιά, συνοικία

πόρτες σπασμένες μέ τά τσεκούρια. Μονάχα στήν ἀγορά ἔμεναν ἀκόμα λίγοι Τοῦρκοι καί στήν ἀστυνομία ὁ σκοπός. Στό σκολειό, πού τό 'χᾶν γεμάτο ἔπιπλα καί ροῦχα, ἀπό μέσα ἀκουγόταν κουβέντα. Άποτραβήχτηκα καί γύριζα ὅλη νύχτα, μέ τό φόβο μου συντροφιά.

Τό πρωί π' ἀνταμώσαμε, μᾶς πῆραν τά κλάματα. Ἐμεῖς λογαριάζαμε πώς κάτι θά βρίσκαμε στό χωριό, ἀφημένο ἀπ' τούς δικούς μας. Μά δέ βρήκαμε τίποτα καί στήν ἀπελπισιά μας, ριχτήκαμε στούς συκομπαξέδες. "Υστερα ἀπό μία βροχή τά σύκα χάλασαν, μά εἶχαν ἀρχίσει νά ώριμάζουν τά κάστανα κι οί ἐλιές. Μαζέψαμε ὅσο καρπό μπορούσαμε καί τόν βάλαμε στή σπηλιά μας.

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Το κείμενο του Στρατή Δούκα, αποσπάσματα του οποίου σας δόθηκαν, θεωρείται βασικό καὶ πρωτοπόρο ἔργο της αντιπολεμικής λογοτεχνίας μας. Να δικαιολογήσετε αυτό το χαρακτηρισμό καὶ να αναφερθείτε καὶ στις αφιερώσεις που επέλεξε ο συγχραφέας καὶ προέταξε στις εκδόσεις του.

(Σημειώνεται ότι η ερώτηση αναφέρεται γενικά στο ἔργο, ἔτσι δεν χρειάζεται να λάβετε υπόψη τα ειδικά αποσπάσματα που σας δόθηκαν για την επεξεργασία της.)

(Μονάδες 15)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

- "Η Ιστορία της αιχμαλώτου είναι ἔνα ιδιότυπο βιβλίο. Δεν θα μπορούσε να το γράψει κανένας από της συγχρόνους μου. Ούτε εγώ. Είναι ανώτερο από της δυνάμεις μου. Γιατί είναι το αποτέλεσμα της δουλειάς που ἔχω κάνει χέρι με χέρι με το λαό. Αφού καὶ το βίωμα δεν είναι δικό μου. Είναι ξένο το βίωμα." Στην παραπάνω δήλωσή του ο Στρατής Δούκας τονίζει τη λαϊκή καταγωγή του ἔργου καὶ το βιωματικό υπόβαθρο της ἐμπνευσης του. Να επιβεβαιώσετε τα παραπάνω με αναφορές καὶ στα αποσπάσματα που δόθηκαν καὶ να εξηγήσετε πώς στο συγκεκριμένο κείμενο το ατομικό βίωμα μετατρέπεται σε συλλογικό καὶ ποια σχέση ἔχει με τα πραγματικά βιώματα του συγχραφέα.

(Μονάδες 20)

3. Να προσδιορίσετε τον πραγματικό (ιστορικό) και τον αφηγηματικό χρόνο του διηγήματος. Να επισημάνετε της τεχνικές, με τις οποίες διαχειρίζεται τον αφηγηματικό χρόνο ο συγγραφέας και να αναφερθείτε και σε συγκεκριμένες φράσεις των αποσπασμάτων που σχετίζονται με αυτόν.

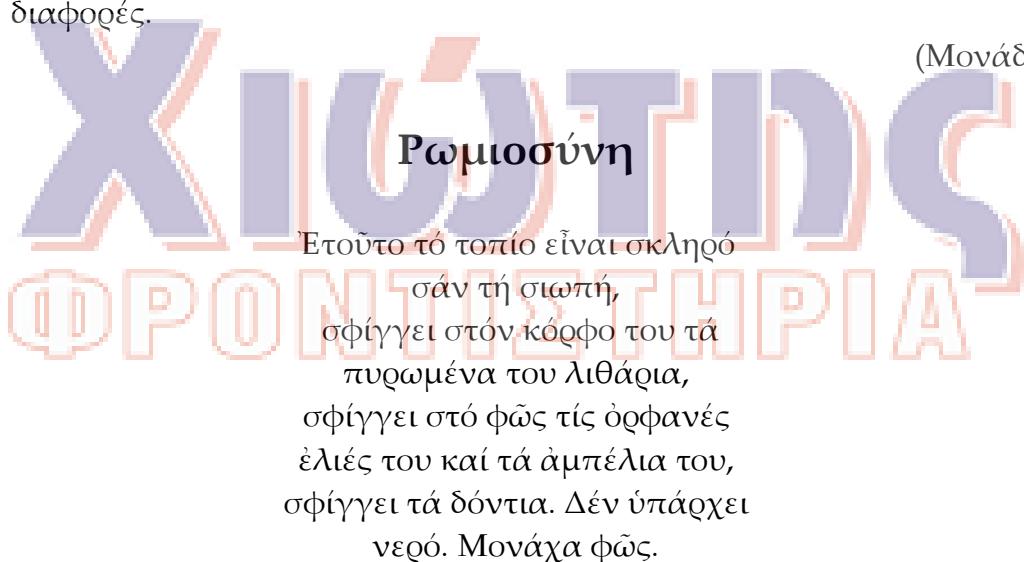
(Μονάδες 20)

4. “Εμείς λοξέψαμε στον γκρεμό ... με της ίσκιους της”: να παρουσιάσετε τη συναισθηματική κατάσταση των ηρώων και τη λειτουργία της φύσης στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

(Μονάδες 25)

5. Να συγκρίνετε το απόσπασμα II' του κειμένου που σας δόθηκε με το παράλληλο ως προς τον αφηγηματικό χώρο εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές.

(Μονάδες 20)

Τόσα χρόνια ὅλοι πεινᾶνε, ὅλοι διψᾶνε,
ὅλοι σκοτώνονται πολιορκημένοι ἀπό
στεριά καί θάλασσα,
ἔφαγε ἡ κάψα τά χωράφια τους
κι ἡ ἀρμύρα πότισε τά σπίτια τους
‘Ο ἀγέρας ἔριξε τίς πόρτες τους
καί τίς λίγες πασχαλιές
τῆς πλατείας
ἀπό τίς τρύπες τοῦ πανωφοριοῦ τους
μπαινοβγαίνει ὁ θάνατος
ἡ γλώσσα τους είναι στυφή σάν τό

κυπαρισσόμηλο
πέθαναν τά σκυλιά τους
τυλιγμένα στόν ΐσκιο τους
ή βροχή χτυπάει στά κόκαλά τους.

Πάνου στά καραούλια
πετρωμένοι καπνίζουν τή σβουνιά
καί τή νύχτα
βιγλίζοντας τό μανιασμένο
πέλαγο όπου βούλιαξε τό
σπασμένο κατάρτι του φεγγαριοῦ.

Τό ψωμί σώθηκε, τά βόλια σώθηκαν,
γεμίζουν τώρα τά κανόνια τους
μόνο μέ τήν καρδιά τους.

